

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Opiniones Durandis, Caietani, & Ioanniis Medinæ. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

alter providentia, alter gubernationis ut insinua-
re videtur S. Thom. supra q. 22. art. 3. de quo iam
ibidem dictum est, eadem omnino erit contro-
versia. Vtque enim ille actus vel est voluntatis,
vel si est intellectus, supponit operationem vo-
luntatis: erit igitur æque difficile, cum vno atque
cum altero nostram libertatem conciliare.

Tertio observandum est, præter errores à Co-
bis enumeratos supra disp. 63. c. 1. eorum qui no-
stram libertatem auferbant, fuisse alium pecu-
liarem, eorum, qui dicebantur Prædestinati, ut
refert Sigebertus in suo Chronico sub anno Domini 415.
Waldensis tom. 1. art. 1. cap. 21. & Sanderus libr. 7. de
visibili monarchia, qui asserēbat, nec pie viventibus
opera prodesse, si ad mortem destinati sunt: nec
contra, impiis obesse, quod male vivant, si ad vi-
tam prædestinati. Quod errorem Galli imposue-
runt Augustino, ut colligitur ex Prospero lib. ad Ca-
pirula Gallorum ad cap. 6. & in epist. ad August. quæ
habetur ante lib. de prædestin. Sancti. Hi ergo
heretici ex Dei prædestinatione necessitatem salutis,
v. l. damnationis inferebant, nec ullam ad oppo-
situm in nobis manere libertatem putabant. Re-
fert autem hunc errorem Waldensis sub Cæle-
stino primo, Sanderus sub Leone. Sed, licet vi-
guerit tempore Leonis, non est dubium ortum
fuisse tempore Cælestini, ad ipsum enim Prosper
co. fugit, licet ex epist. Cælestini constet, ut con-
tra Gallos suam, Augustinique doctrinam aucto-
ritate Pontificia tueretur. Sequenti vero sunt huc
errorem in Hollandia, & Phrisia nonnulli anno
Domini 548. & damnatur inter errores Wi-
clephi, & Ioannis Hus in Concilio Constantien-
si sess. 15. & in Conc. Trid. sess. 6. can. 17.

Fuit alius error Ioviniani, ut refert Aug. de ha-
res. ca. 82. & Hier. lib. 1. adversus Iovinianum post n. 7.
qui asserēbat, baptizatum non posse iam amplius
peccare. Damnatur etiam in Concil. Trid. sess. 6.
can. 23. ubi vniuersum anathema dicitur ei, qui
docuerit, vel fenserit, semel iustificatum iam am-
plius peccare non posse.

Quocirca inter Catholicos indubitatum est,
Dei voluntatem, providentiam, & prædestinatio-
nem nihil prorsus nocere voluntati nostræ, sed
voluntatem etiam non solum ex se, & natura
sua virtute liberam esse, verum etiam nullo de-
creto, aut præfinitione Dei impediri. Cum vero
loquimur de libertate, intelligimus, ut disput. illa
68. c. 1. libertatem contradictionis, qua potest
quis velle, & non velle, & libertatem contrarie-
tatis, qua potest velle, & nolle, velle hoc, & con-
trarium. Enitendum igitur pro virtute nobis est,
ita nostram libertatem innatam defendere, ut ex-
trinseco decreto, & voluntate Dei aliquo modo
non lædatur. Vt enim in ea disp. ca. 1. dicebamus,
fuerunt aliqui heretici, qui concedebant volun-
tatem ex se liberam quidem esse, sed præscientia,
aut voluntate Dei impediri, & necessitatem quan-
dam contrariam suæ libertati contrahere, quod
etiam absurdum est: cumque Catholici omnes
eodem modo asserant libertatem nostram, variat
tamen in assignanda ratione, & modo, quo ea cum
voluntate Dei constare possit; quorum varias o-
piniones examinabimus, antequam nostram ex-
plicemus Ratio vero difficultatis, in qua quæstio
inter Catholicos tanquam in cardine vertitur, o-
mnibus est perurgata: Quomodo scilicet cum
voluntate Dei, quæ est causa nostrarum operatio-

num, & in se quidem immutabilis, cui nulla liber-
tas, nulla potentia resistere valet, nostra voluntas
adhuc libera maneat, ut faciat, si velit, oppositum
eius, quod à Deo definitum est.

CAPVT II.

Opiniones Durandi, Caietani, & Ioannis Medina.

Si vera esset sententia Durandi in 1. disp. 1. q. 5. al-
terantis, Deum in tempore cum nulla causa
concurrere, & cooperari, sed secundas causas à
Deo proxime conseruatas per se operari, facile
prædestinatio Dei cum nostra libertate concor-
daret: si consequenter diceremus, in Deo nullam
aliam fuisse voluntatem, præterquam conseruan-
di nostrum arbitrium ad sua opera. Nam si in
tempore finit arbitrium operari, nec cum illo
concurrere, non vult ab æterno cum eo concurre-
re ad operandum. Nullum igitur decretum effi-
cax circa nostra opera speciatim & sigillatim ha-
bebit. Sed si aliqua in Deo voluntas circa illa po-
nenda esset, solum esset voluntas simplicis asse-
ctus, cui repugnare optime potest arbitrium, ut
disp. 83. cap. 4. monstratum est. Verum quia illa
opinio Durandi de concursu Dei ad singulos ef-
fectus nemini probatur, in eo ei nota erroris ab
omnibus innotuit, ut 1.2. q. 79. art. 1. fusius ois-
demus: ideo nec de voluntate Dei eo modo phi-
losophari licebit.

Secunda opinio est Ioannis Medina doctoris Com-
plutensis, ut refert Antonium Corduba loco inferius
allegando: qui dicebat, Deum non operari me-
dia intellectione, & voluntate, sed proxime per
essentiam, per quam ex se indifferens est ad ope-
randum, & concurrendum cum omnibus causis
singularibus, sicut est vniuersalis & communis
causa creata per suam ipsius substantiam, & es-
sentiam. Ex hac vero indifferentia nulla potius
imponi potest necessitas arbitrio nostro, nec mo-
dus propius operandi variari, quem ex se ipso
arbitrium habet: ut satis liquet.

Cæterum quamuis verum sit, ut disp. 80. ca. 2.
explicauimus, Deum non velle aliquid, aut in-
telligere per actum elicatum, & additum sue es-
sentia, sed per suam essentiam addito solum re-
spectu rationis nostro modo concipiendi: tamen
quia ipsa essentia Dei, quatenus rationem vo-
luntatis & intellectus habet, est principium
rerum omnium ut ibidem ostendimus, id quod
phrasia Scripturæ demonstrat: difficultas semper
manet, quopacto cum essentia Dei, quatenus ha-
bet rationem voluntatis, & decreti, per quod est
causa operationum nostrarum, libertas nostra con-
stare possit: siquidem tali voluntati, & decreto
nullo modo repugnare valet. Ego quidem fateor,
nostram libertatem cum voluntate Dei facilius
conciliari iuxta eorum sententiam, qui dicunt, ac-
tum volendi, & intelligendi non esse operatio-
nem immanentem elicitam, aut libere additam
ipsi essentia: quam si dicamus, esse actum quæ-
dam liberum elicatum: viroque tamen modo co-
nandum nobis est, libertatem nostram cum vo-
luntate Dei tueri.

Tertia sententia est Caietani supra q. 22. art. 4. qui
de providentia loquens, cuius eandem rationem
atque voluntatis, & prædestinationis esse dixi-
mus, promittit paucis se satis facturum diffi-
cultati propositæ. At igitur, ex decreto providen-

Sigebertus.
Walden.
Sander.

Prosper.

Alius error
August.
Hieronym.

Cardo diffi-
cultatis.

Ratio diffi-
cultatis mon-
stratur.

tia non sequi euitabilitatem nec ineuitabilitatem nostrae operationis, sed quid medium, quod est, inquit, ineffabile. Verum Caiet. ipsi vocabulis ludere videtur, ut nos eludat, & difficultatem propositam mira taciturnitate potius subterfugiat, quam dissoluat. Quid enim aliud est appellare ineffabile id, quod Dei voluntatem, & prouidentiam in nostris operationibus consequitur, quam rem hanc silentio suppressere? Sed ratione probemus, nihil posse esse medium inter illa duo, vt Caiet. comminiscitur. Quoniam euitabile, & ineuitabile inuicem comparantur: sicut possibile, & impossibile: & ineuitabile idem est, quod non euitabile: & impossibile, quod non possibile: atqui inter possibile, & impossibile nullum est medium: ergo neque inter euitabile, & ineuitabile esse potest. Interrogemus igitur Caiet. hoc modo. Stante Dei decreto, vel possumus euitare opus, vel non possumus: deinde, vel possumus operari, vel non possumus: nam inter haec nullum medium esse potest, cum contradictorie opponantur: si possumus; ergo nostra operatio euitabilis à nobis est: si non possumus; ergo est ineuitabilis. Stante igitur diuino decreto, aut vni, aut alterum de nostra operatione asserendum est; ac proinde medium illud ineffabile frustra Caiet. excogitauit.

CAPVT III.

Quarta sententia antiquorum Scholasticorum.

Antiquiores Scholastici alio modo hanc difficultatem dissolvere conantur. Dicunt itaque Dei voluntatem, & prouidentiam tantae virtutis, & efficacitatis esse, vt licet ei nulla potentia, & libertas creata resistere valeat; omnes tamen causas, quibus cooperatur, suauiter moneat, & iuxta cuiusque naturam aut necessitatem aut libere ad operandum impellat. Quia non solum operatur, quod vult, sed modum etiam, quem vult, in cooperando tenet, & vt varias causas, varios quoque producat effectus. Ita respondent propositae difficultati S. Th. supra q. 19. art. 8. & q. 22. a. 4. Durandus in 1. d. 42. q. 1. num. 7. Dionysius Carthusius d. 29. q. 2. Capreolus d. 45. q. 1. conclusionem 5. Ferrarius 1. contra gent. c. 6. 85. Driedo opus. de concordia lib. arbit. & praedest. 2. par. c. 3. ad. 1. Quorum sane doctrina nonnullis Theologis mirum in modum probatur, atque ex ea cum S. Th. locis citatis inferunt, contingentiam, & libertatem operationum nostrarum in liberum solum arbitrium non esse reducendam, sed etiam in Deum tanquam in primam, & precipuam causam contingentiae, propter extimiam illius virtutem, & excellentiam; ne dicamus effectus liberos, & contingentes praeter Dei sententiam euenire.

Hae doctrina vera quidem est, quod attinet ad eius priorem partem; tamen id, quod posteriori loco docet, difficile fit, vt sequenti disput. videbimus. Certum enim est, Dei voluntatem, quod infinita virtutis sit, & cum summa sapientia coniuncta optime posse quamlibet secundam causam, prout illius exposcit natura, ad propriam operationem dirigere, atque eo modo illam mouere, quem nouit ipsi congruere, neque scientiam, aut potentiam ad hoc ipsi deesse. Verum hoc asserere non satis est, vt propositam difficultatem dilua-

mus, & haereticis oblatantibus ora praeludantur. Nam quod Dei voluntas infinita virtutis sit, atque infinita sapientia dirigatur, non satis videtur, vt possit, aut sciat nostram voluntatem libere mouere, si id possibile non est, quando neque potentia eius, neque sapientia id, quod impossibile est, valeat attingere. Porro autem impossibile esse, posito decreto Dei, libere moueri nostram voluntatem, probari videtur hac ratione: Si Dei praefinitio nostram voluntatem praecedat, & semel posita mutari non potest, neque per vllam nostram potentiam ab effectu impediri, efficitur, vt nostra libertas ei resistere, aut contra illam operari nequeat. Quo ergo modo, supposita praefinitione Dei, libere mouebitur libertate contradictionis, & contrarietatis.

Neque vero satis est, si omnem contingentiam, & libertatem nostrarum operationum in Dei libertatem, qui ab initio libere definiuit, quod futurum est, referamus. Id enim haereticis non inficiabuntur (excipio Ioannem Wicleph, qui Deo libertatem contradictionis, & contrarietatis negauit, vt retulimus disp. 68. c. 1.) cum hoc enim asserere possunt nullam nobis manere libertatem in operando, quod est absurdum.

Atque multo magis difficultas initio proposita crescit iuxta recentiorum opinionem, qui doctrinam S. Thomae, & antiquorum Theologorum sic putant intelligendam, vt Deus ab aeterno praefinierit singulas nostras operationes; eiusque praefinitio fuerit prior ordine causae nostra determinatione, & cooperatione: quia nulla habita ratione illius, ex se Deus singula opera nostra decreuerit. Id quod non solum in operibus gratiae censent esse verum, sed in aliis operibus, etiam peccati, si sermo sit non de malitia, sed de substantia actus. Hic igitur crescit difficultas: ex hac enim opinione hoc modo intellecta sequitur in nostris operibus necessitas ex suppositione, quae libertati nostrae omnino aduersatur: tamen si non sequatur necessitas absoluta, & ex natura rei: necessitatem vero, quae laedit libertatem, non esse concedendam, iam supra notauimus. Neque enim solum de fide est, liberum arbitrium ex se, & natura sua liberum esse, verum etiam ita semper liberum manere, vt à nulla extrinseca causa laedatur. Quare cum aliquam in eius operatione necessitatem concedimus, talis esse debet, quae eius libertatem illaam omnino seruet.

Ex praedicta vero sententia sequi nostrae libertatis impedimentum, quod ipsam omnino tollat, non difficius probabitur. Retinenda tamen est in memoriam doctrina illa Anselmi opus. de concordia liberi arbitrij, & praedestinationis cap. 1. quam adduximus disputatione 68. cap. 4. & sepius à nobis inculcata est, nempe vno ex duobus modis aliquem effectum necessario esse futurum. Aut necessitate praecedenti, aut necessitate sequenti. Praecedens necessitas est, quae provenit ex causa, aut ex aliquo, quod antecedit effectum, quo posito non potest effectus non sequi. Sequens vero necessitas est, quae sequitur effectum ipsum. Hoc modo effectum iam posito enunciamus, ipsum necessario esse, quando est: aut fore, quatenus futurus est. De priori autem necessitate plane docet Anselmus talis esse naturae, vt laedit arbitrij libertatem: quia cum ea libertas constare non potest, id quod hac etiam ratione probatum est: disput.